

Inserati se sprejemajo in veljajo trispotna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administraciji) in ekspediciji, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati veljajo:
Za celo leto . . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . . 8 " — "
Za četrt leta . . . 4 " — "
Za en mesec . . . 1 " 40 "

V administraciji veljajo:
Za celo leto . . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . . 6 " 50 "
Za četrt leta . . . 3 " 30 "
Za en mesec . . . 1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Posamezne številke veljajo 7

Izhaja vsak dan, izven praznikov delje in praznike, ob 1/26

Deželni zbor kranjski.

Petnajsta seja 20. okt.

Prične se ob devetih, občinstva je primerno veliko na obeh galerijah. Poslanci so navzoči vsi, razen bolnih Braune-ta in grofa Blagaja, pa dr. Schreya, ki se že več sej ni vdeleževal. Na dnevnem redu so najprej še ostala poročila odsekov o raznih zakladih.

Dr. Poklukar poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu in proračunu zaklada učiteljskih penzij. Sprejme se s potrebnostjo 17.680 gld., z zalogo 7476 gld. in s primanjkljajem 10.204 gld., ki se imajo vzeti iz deželnega zaklada. Pri tem se bivšemu učitelju Jos. Stuparju pokojnina zviša od 315 na 415 gl., učitelju M. Rantu pa dovoli druga starostna doklada.

Pri poročilu finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada oglasi se baron Apfaltrern ter pravi, da naj bi mesto Ljubljana, ki plačuje zdaj šolske priklade le 10%, plačevalo tudi 18%, kakor dežela. Zato stavi predlog, naj bi se deželnemu odboru naročilo to reč vrvnati. Poslanec in ljubljanski župan Grasselli pravi, da ljubljansko mesto plačuje do zdaj res 10% šolske priklade, a da to ne bo dolgo tako; mestne šole so prenapolnjene, ker hodi vá-nje tudi veliko otrok iz dežele, treba bo toraj kmalu tretje mestne šole in takrat se bo priklada zdatno povišala. Zoper Apfaltrernov predlog on nima nič, marveč je celó zá-nj, da bo deželni odbor se sam prepričal po preiskovanju, da se v tej zadevi ne dá nič narediti.

Poslanec Lukman omeni, da v ljubljanske šole hodijo tudi otroci železničnih vradnikov in služabnikov, a železnica ne plačuje za te šole nič; naj bi toraj tudi kaj plačevala.

Dr. Bleiweis vit. Trsteniški opomni, da je Ljubljana le zato tako srečna, ker je o lo-

terijskem posojilu dobila 100.000 gld., ki so ji tako rekoč z neba padli; s temi je zidala poslopje druge mestne šole, zdaj tega ne bo več in če se bo zopet kaj zidalo, treba bo priklade več ko 20%.

Poročevalec dr. Poklukar nima zoper Apfaltrernov predlog nič, ampak je zá-nj že zato, da bo tudi deželni odbor priliko imel izreči o tem svojo misel.

Predlog Apfaltrernov se potem sprejme z veliko večino.

Potem se sprejme proračun tega zaklada s potrebnostjo 212.920 gold., zaloge je 18.782 gold., primanjkljaja toraj 195.138 gold., ki se ima pridobiti z 18% priklado, kakor do zdaj. V potrebnosti je tudi 600 gold. za proustvoljni poduk v drugem (nemškem) deželnem jeziku na ljudskih šolah in tudi ti so se dovolili brez ugovora, le nekaj poslancev ni bilo v zbornici, ko se je glasovalo.

Ko se je neki vdovi dovolilo 60 gold. miloščine na leto, pride na vrsto poročilo finančnega odseka o zadevah novega muzeja „Rudolfinum“, poročevalec je Dežman. Tukaj se oglasi dr. Papež in stavi predlog, da bi deželni odbor mizarska dela, ki znašajo čez 12.000 gold., koj oddal ter pri tem oziral se na domače obrtnike; oddati se mora prej, da si dotični morejo priskrbeti dovolj in dobrega lesa. Poslanec Grasselli omeni, da, ker tukaj gre za pogajanje med deželno in mestom, so tisti poslanci, ki so ob enem mestni odborniki, v nekaki zadregi, zato se bodo odtegnili glasovanju.

Dr. Papežev predlog, kteremu pa Dežman ugovarja češ, da se koj dela ne dajo oddati, marveč treba dražbe, ker bo muzej tako še le 1885. leta gotov, se potem sprejme, ko je dr. Papež še besedo „koj“ pojasnil, da pomeni „kmalu“, kakor tudi predlogi odsekov.

Precéj dolg razgovor vname se pri čilu gospodarskega odseka o načrtu postave gledé naprave mitnic na cestah Babnopolje, Bloška polica in Rakek. Predloženi in po odseku priporočeni načrt se glasi:

Člen I. Cestnim odborom okrajev Logatec, Lož in Ribnica se v zmislu §§ 8. in 25. dež. zakona s 5. marcija 1873., dež. zakona št. 8 zaradi nje ložjega vzdrževanja dovoljuje pobirati cestarino na cesti, ktera z Rakeka drži po Cirkniški dolini na Bloško Polico, se tukej deli ter po jedni strani čez Novo Vas drži v Ribniško dolino do Zlebiča, po drugi strani pa po Ložki dolini na kranjsko-hrvaško mejo, in ktera je v zakonu o uvrščevanju nečarskih cest z 2. aprila 1866 l. zak. in ukazni list št. 5 navedena pod točko št. 66. in 67.

Člen II. Cestarina se pobira v teh krajih: na Rakeku, v Logaškem okraji, na Bloški Polici v Ložkem okraji in v Podklanci v Ribniškem okraji.

Člen III. Cestarina znaša: A) na Rakeku 1. od vsake glave uprežene živine po 3 kr. 2. od vsake glave gnane živine (od konj, bikov, vól, kráv, mlade živine, mezgov in oslov) po 1 kr.

B) na Bloški Polici I. za cesto, ki drži v Ribniško dolino: 1. od vsake glave uprežene živine po 5 kr., 2. od vsake glave gnane živine (od konj, bikov, vól, kráv, mlade živine, mezgov in oslov) po 1 kr., II. za cesto, ki po Ložki dolini drži do kranjsko-hrvaške meje: 1. od vsake glave uprežene vozne živine po 6 kr., 2. od vsake glave gnane živine (od konj, bikov, vól, kráv, mlade živine, mezgov, oslov) po 1 kr.

C) v Podklanci 1. od vsake glave upreženo vozne živine po 3 kr., 2. od vsake glave gnane živine (od kónj, bikov, vól, kráv, mlade živine, mezgov in oslov, po 1 kr. V tem členu navedene cestarske tarife se morejo izpremeniti samo

Listek.

Moderna Kreza Rothschild in Pereire, pa Napoleon III.

Napoleon III. je, kakor znano, leta 1851 napravil na Francoskem prevrat, ki mu je cesarsko krono na glavo postavil. Do takrat je bil Pereire pri Rothschildu vrhovni vradnik na borski in si je v tej službi vže okoli 700.000 frankov „prislužil“, ki jih je pri Rothschildu naložil. Bilo je 30. novembra 1851, ravno se je bil Napoleon vže na prevrat dobro pripravil in si je le še nekaj novec hotel na stran djati, ko pošlje iz tega namena svojega popolbrata grofa Morniy-a k Rothschildu, da naj mu en milijon posodi. Po Parizu se je pa že marsikaj o bodočem prevratu govorilo in Rothschild mu iz tega vzroka prošnjo od-

bije rekoč, da je sam nekoliko v zadregi in da jako obžaluje itd., kakor znamo, kadar nečemo! — Pereire je bil vsega tega svedok in še tisto uro gré k Rothschildovemu knjigovodji, da naj mu premoženja imetje preračuni. Ko se je to zgodilo, dvignil je novec pri blagajnici, podal se še tisti večer z njimi v Elysée, kjer je Louis Napoleon bival in rekel: „Rothschild Vaše prošnje za denar ni uslišal, zato pa Vam jaz vse svoje prihranjene novec ponudim, kajti, kar se mene tiče, imam na Vašo bodočnost najtrdnjeje zaupanje.“

Louis Napoleon moža trdo pogleda, sprejme ginjen novec in pravi: „Vi pač ne veste, kako ste mi vstregli, in povabim Vas, da me čez nekaj dni zopet obiščete, da mi boste o Vaši lastni osobi kaj predlagali.“

Dva dni pozneje razrušila se je republika in Napoleon zasedel je cesarski prestol. Pri drugem zaslišanju vže prosil je Pereire konce-

sije za ustanovo „Crédit mobilier“-a, ki jo je tudi odmah prejel in z njo vred še celó vrsto družih postranskih dovoljenj.

Se vé, da je Pereire sedaj Rothschildu javil svoj izstop in ko je ta zvedel, kaj je Pereire z Napoleonom učinil, pravi: „Nisem vedel, da imam takega „va banque“ (hop) igralca v hiši; toda rad bo še k meni prišel, ohranite mu njegovo mesto in nikomur ga ne oddajte.“ In res, celih trideset let, t. j. do Pereirove smrti ostal je Pereirov pult pri Rothschildu nenameščen. Pereire postal je velikanski milijonar in bi bil še lahko mnogo bogatejši, da ne bi bil tolikih svot na to potrosil, da bi bil Rothschilda oškodoval. Obe hiši bojevali ste se na smrt in življenje in nekega dne je Pereire rekel: „Če pojde tako na dalje, bo Rothschild na slami poginil, jaz pa na tlaku.“

Na Francoskem je sploh znano, da je Pereire Rothschilda, kar se inteligence tiče,

po vsakokratnem dogovoru deželnega odbora s c. kr. deželno vlado.

Člen IV. Od take živine, katera se nosi ali vozi, in tudi od drobnice (od telét, ovác, kozá, prašičev) ni plačevati cestarine.

Člen V. Dohodek teh mitnic se med tiste tri cestne odbore, ki so imenovani v členu I., razdeli takó: Na Rakovski mitnici nabrana cestarina pripada vsa okrajnemu cestnemu odboru v Logateci. ⁴Od vsega cestarinskega dohodka na Bloški Polici pripada 28% okrajnemu cestnemu odboru v Logateci in 72% okrajnemu cestnemu odboru v Loži. Ves cestarinski dohodek Podklanske mitnice pripada okrajnemu cestnemu odboru v Ribnici.

Člen VI. Mitniško opravilo na Rakeku opravlja okrajni cestni odbor v Logateci, óno na Bloški Polici okrajni cestni odbor v Loži in mitniško opravilo v Podklanci opravlja okr. cestni odbor v Ribnici.

Po zgoraj navedenih določilih posamičnim okrajnim cestnim odborom odkazani cestarinski dohodki se smejo pobirati samo za vzdrževanje dotičnih cestnih kosov, na katerih so postavljene mitnice.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. oktobra.

Avstrijske dežele.

„Politik“ piše: Spravedljivost narodne večine v *kranjskem deželnem zboru* se povsod v merodajnih krogih radostno pozdravlja. Mi te opombe samo iz tega namena omenimo, da bi se kratkovidnim ljudem, ki dan na dan čez narodne poslance zabavljajo, slednjič vendar le oči odprle, da so poslanci naši prav imeli, ko so velikoposestne volitve potrdili.

Deželni zbor moravski. 19. oktobra. V seji (podnevi) so razpravljali deželni budget. Rednih stroškov je 2,948.328 gold. in izrednih 50.000 gld., skupaj tedaj 3,448.328 gld. Pokritega je 528.327, ostane tedaj 2,920.001 gold. Sprejete so bile vse točke budgeta po nasvetu finančnega odseka. — V večerni seji so prišle na vrsto vladne predloge o složenji zemljišč. Gospodarski odsek je priporočal te deželne postave, ki se vjemajo z državno postavo dne 7. junija 1883. Postava je bila potem sprejeta v 2. in 3. branji. — 20. oktobra. Deželnemu odboru se je predložilo mnogo stvari, da o njih pozveduje in v prihodnji sešiji poroča. — Konečno se določi deželni stroškovnik za l. 1884, za primanjkljaj, ki znese 3,215.081 gold. se določi naklad 31 krajcarjev. Poročilo o volitveni reformi so odstavili z dnevnega reda; več peticij za podpiranje

tako nadkrijeval, kakor zdravook slepea. Ko je tudi Rothschild to sprevidel, se njegovim ženjalnim zanjkam ni nič več tako izpostavljal, ter mu je voditeljstvo na borski popolnoma prepustil in se sam le bolj z notranjim opravištvom pečal.

Kakor je Pereire verjetno pravil, je Rothschildova pariška hiša leta 1841 meseca novembra, ob času, ko jo je Pereire zapustil, imela 2400 milijonov premoženja. Za koliko se je to v teku 32 let po obrestih od obresti, po špekulaciji na borski, po sklepkih državnih posojil, pomnožilo, si je lvžje misliti, kakor preračunati. Da je tako orjaško premoženje državi in posameznim jako nevarno, bo pač vsak pritrtil in pariška hiša je še le jedna izmed drugih Rothschildovih. Vsa Rothschildova rodovina mora imeti, da bi lahko cesarstva kupila, ko bi bila na prodaj.

cestnih naprav in vrvanja rek so odstopili deželnemu odboru in potem je bil zbor običajno sklenjen. Izredno je bilo pri sklepu to, da se je poslanec Chlumecky zahvalil tudi desnici (slovanskim poslancem) za složno delovanje na korist dežele, a poslanec Fanderlik je rekel, da od večine ne more sprejemati take hvale, ker večina pripada slovanski stranki in zahvalo more le sprejeti od volilcev in českih prebivalcev. Ko je govoril še c. kr. namestnik, ki se je zahvalil za soglasno sprejeto več postav, je bil zbor zaključen.

Moravski deželni zbor dovolil je za zgradbo česko-moravske poprečne železnice deželne podpore 115.000 gold. Na tehnični veliki šoli v Brnu napravi se pet ustanov po 200 gold. za leto 1883/84 in drugih pet za leto 1884/85.

Deželni zbor galiski. 20. oktobra. Razpravljal se je nadalje deželni budget; deželnega naklada bode po 27 krajcarjev na goldinar in na posodo hočejo vzeti 1 milijon, da se pokrije pomanjkanje od 1882 do 1884, in da bode kaj gotovine v blagajnici. Za zemljišče-odvezni zaklad bode v vzhodnji in zahodnji Galiciji naklada 31½ kr. in v Krakovem po 22 kr. Ako se pogodé z državno vlado, bode še naklada po 2 kr. Obravnava se potem več stvari, ki zadevajo obdajenja po raznih občinah, zopet druge stvari pa zadevajo opravičenje pristojbin i. dr. — Vlado hočejo naprositi, da bi delala železnico po krajih, ktere je na novo vpeljani davek najhuje zadel, in sicer od Tarnopolja na jug. Zele tudi, da bi se vlada ozirala na izpeljavo kanala med rekama Duseiter in San, kakor je to nasvetoval inženir Laurent. C. k. deželni namestnik v imenu Njih Veličanstva odredi deželni zbor. Deželni glavar potem naznani, da bode dan prihodnje sešije pismeno naznanil poslancem. Omeniti nam še gre najvažnije postave, ki je bila sklenjena v ti sešiji, namreč omejiti se ima svobodna razdelitev zemljišč, taka postava bi bila tudi drugod silno potrebna. Kam pridemo, ako bode ljudem privoljeno, razkosovati in drobiti zemljišča po svojih dozdevnih potrebah.

Starešinstvo *dunajskega vseučilišča* je sklenilo slovesno umestenje novega rektorja opustiti, da bi vseučiliščniki spet kakega rogovilstva ne snovali. — Nam se taka popustljivost ne zdi na pravem mestu, ter tudi ne bo dobrega sadu rodila. To se z drugimi besedami nič drugzega ne pravi, kakor: Nezrela mladost namesto učenja zapoveduje, starašinstvo se pa umika kot ponižni sluga — res narobe svet! V sredi novembra gre dunajski nadškof **Ganglbauer** v Rim se pokloniti sv. Očetu, kakor imajo to v navadi vsi novoimenovani škofje.

Hrvaški kraljevi komisar, general konjice **Ramberg**, sedaj v Rudapešti biva, ob enem se pa tudi z ministri posvetuje, ter poroča o odnošajih, o bodočnosti in daljni obravnavi Hrvaškega. Kratki dnevi so mu še odločeni za njegovo izjemno delovanje in dasiravno si prejšnjega reda vsaki nazaj želi, ga vendar ne bo Hrvača, ki bi se morda s sovraštvom Ramberga in njegove vlade spominjal. Ramberg je imel v rokah vso oblast in na čast se mu mora priznati, da jo je prav modro rabil.

Ogerski minister denarstva izkazuje letos prejema 308,864.180 gold., stroškov pa 339,200.230 gold., toraj primanjkljaja 20½ milijonov. Proti lanskem letu so letos na boljšem za 3⅔ milijonov. Tolažba sicer, pa jako — slaba. Primanjkljaj se bode pokrtil s — posojilom, kakor navadno, a konečno?! Res draga stvar je ogerska samostojnost!

V *ogerskem državnem zboru* se je osnoval protizidovski klub, kteremu so vodje znani Istocoy, Opody, Szell in Simony. Zdej klub šteje 17 poslancev. Klubov namen je judé omejiti na vseh straneh, pregled kaznivih postav, vpeljanje priseg po veroizpoznanji (ne liberalnih, brezvernih) izključenje judov pri točajnih pravicah, postavo zoper naseljevanje judov iz ptujega itd. Klub je svoj program (načrt delovanja) na vse kraje razposlal.

Razmere med *Avstrijo* in *Italijo* so v oficijelnem smislu najboljše, kar si jih le mis-

liti zamoremo. Kako nam je pa narod in osobito laško časnikaštvo prijazno, najbolje odlok deželne sodnije v Trstu priča, ki je 27. septembra t. l. 22 italijanskim listom pot v Trst prepovedal.

Vnanje države.

Srbski minister **Bogičević** prejel je od našega cesarja red železne krone prve vrste, kar je menda na Srbskem jako dober vtis napravilo.

Na *Laškem* je odstopil pomorski minister.

Angleška „Pall Mall Gazette“ pripoveduje, da razmere med *Avstrijo*, *Nemško* in *Rusijo* niso nikdar srčneje bile, nego so ravno sedaj. Ruska vlada, dasi tudi ne četrtá v zvezi, popolnoma avstrijsko-nemško-laškim prizadevam gledé ohranjenja evropskega miru pritrjuje.

Rumunija kupuje zlato, da bo novce iz njega kovala. Narodno banko v Bukareštu je vlada pooblastila, da ga za pet milijonov frankov nakupi.

Rumunci so se jeli gibati. Po orožnicah se vse prestroja, novi topovi se naročajo in ni še dolgo, kar jim jih je Krupp iz Essena 24 poslal. Vaje v ostrem streljanju so dan na dan in največjo skrb in vso pozornost ravno na topništvo obračajo. Komu veljá?

Po *Albaniji* vlada popolna anarhija. Roparji se množé od dne do dne, kakor gobe po jesenskem dežji in kdor ima silnišo pest, ima tudi večo pravico za-se. Roparji so že toliko predrzni, da jim cerkve niso več svete, ter se iz njih ravno tako krade in pobira, kar se doseže, kakor drugod. Vlada pa spi in se nič ne zmeni, dasi tudi se škofje in konzuli pritožujejo.

Stroški za okupacijo iz *rusko-turške vojske*, ki jih ima Bolgarska Rusiji povrniti, znašajo 10,618.250 rubljev ali pa 26,545.622 frankov. Bolgarija jih bo v sledečih obrokih plačala: 13. septembra bil je prvi obrok, in Bolgarska ga je izpolnila s svoto 400.000 rubljev. Sedaj mora še dvanajst let po 800.000 rubljev plačevati in to na 13. januarja in 13. julija vsakega leta po 400.000 rubljev. Plačevanje se godi v Sofiji pri „narodni banki“ v frankih. Ruska ne zahteva nikakih obrestí od tega povračila.

Vravnava *črnogorsko-turške meje* zadela je zopet na nove opovire, za kterimi se menda turške spletke skrivajo. „Glas Črnogorca“ pa piše, da je vsa stvar zlagana, in pravi, da od kar svet stoji, še ni bilo takega sporazumljenja med Visoko porte in Črnogoro, kakor je ravno sedaj. — Dobro, če le res!

Jabelko ne pade daleč od debla, veljá tudi v političnem življenju. Knez **Bismark** čuti, da se pomika proti cilju in koncu, ki nas vseh čaka, in je vže skrbeti jel, da za svoje mesto vrednega naslednika preskrbi. V to pa Bismark ni nikoga drugzega odločil, kakor lastnega sina. Sin njegov, grof Herbert Bismark, bil je do sedaj poslaniški svetnik v Londonu, in bo, kakor „Politik“ poroča, službo zapustil, ter v nemškem ministerstvu višjo službo v bližnji svojega očeta, kneza Bismarka, prevzel, ker se ga je menda oče v teku letošnjega leta v Gostinu toliko privadil, da ga silno težko pogreša. Mogoče, — ali nam se pa zdi, da ta sprema ni nič drugzega nego čist navaden nepotizem, ki se med vesticami bere. Očividno je, da sin ne bo odmah na očetovo mesto stopil, kadar bi danes ali juter oči zatisnil; da pa dolgo ne bo čakal, za to bo že stari očka skrbel. Saj on to ume, kakor nikdo drugi tako; je le prašanje, če bo imel sin talente očetove.

Francoski socialisti so 7. t. m. sklenili resolucijo, da se jim ure za delo zmanjšajo, da so vsak teden po en dan čisto prosti; vsak naj dela le po 8 ur, kar je več, naj se mu za tisto dvojna plača dá. Ob enem se delavci tudi opozorujejo, naj vsi pristopijo k socialno-prekucijski stranki francoskih delavcev, da bodo takrat pripravljene, kadar se socialna revolucija prične.

Francoska zadruga stalnih radikalnih odborov izdala je oklie, da je domovina in republika v nevarnosti. Nevarnost ji menda od

Orleancev preti, ki se pripravljajo, da jo vničijo. Za to se jim silno potrebno zdi, da bi se po celi deželi stalni odbori nastavili, ki naj bi republiko branili. Vse prav, naj bila bi le republika boljši kot monarhija; ali ravno francoska ne bode tega nikogar prepričala.

Kakor se čuje, bodo *Angleži* Egipt zapustili; pravijo, da na mesec po 4 funte sterlingov za vsakega angleškega vojaka egiptovski državni zaklad prehudo obtežuje. Dva tisoč mož odpotovalo bo menda takoj sedaj, drugi pa o Božiču.

Izvirni dopisi.

Iz Celovca, 13. oktobra. (*Nekaj o praktični izpeljavi jezikovne ravnopravnosti.*) Žalostno je, da politični boji naše najboljše moči požirajo, in marsikdo, ki bi se morda izuril in izučil za najboljšega narodnega gospodarja, zgodovinarja, jezikoslovca, naravoslovca ali kar si bodi, ne pride nikoli do resnih študij, ker nas vse vznemirja politični boj, in morajo najboljši možje naroda vedno na straži stati za brambo pravic, ki so naravno človeške in državljansko zakonite, ter bi sploh nikoli ne smele v nevarnosti biti. Jasno pa je tudi, da od politične borbe odnehati ne smemo, dokler je naše narodno življenje samo v nevarnosti. Kajti kaj bi nam koristila še tako lepa in bogata literatura, ako bi se pa med tem časom naš narod potujčil in bi ne bilo koga, da bi naše bukve bral! Tako na primeru Slovenci v celovski okolici še slovensko brati ne znajo, ker se tega v šoli niso nikoli učili; ako bi kdo najlepše slovenske bukve zastonj med nje deliti hotel, bi jim vendar nič ne koristile, ker jih brati ne znajo. Gotovo pravo smo tedaj zadeli, da tirjamo pred vsem narodne šole in vradnije.

Toda preteklo bo še mnogo vode, prej da to dosežemo. Sedanja vlada obeta in obeta, pa le malo stori, se vé, da ima vsestranske ovire, celó od lastnih organov. Ta zavornica bo pač še dolgo, dolgo ostala. Dokler imamo napravo deželnih šolskih svetov, bomo koroški in štajarski Slovenci vedno le drobtinice pobirali, ki bodo od bogate nemške mize padale. Večina v koroškem in štajarskem šolskem svetu bo zmirom iz nemških mož sestavljena, in če bi bili prav pravični, v dvomljivih slučajih bodo vedno tako ukrenili, kakor bo za Nemce boljše kazalo. Pa to bi se dalo še prenašati, a kolikokrat nam Nemei niso pravice pripoznali v potrebnih bivstvenih rečeh? Mar bi ne bilo mogoče, da bi se namesto deželnih naredili narodni šolski sveti? Meni vsaj se vidi ta misel prav lahko izvršljiva, da bi se za vse Slovence naredil en sam narodni šolski svet v Ljubljani. Dežele ostanejo kakor so; saj deželni zbor s šolskim svetom nima družega opraviti, ko da dovoli denarno svoto za šolske potrebe in da pošlje nekaj zastopnikov v deželni šolski svet. To oboje pa se tudi potem lahko zgodi.

Vsi slovenski okraji teh dežel naj bi spadali potem pod en narodni slovenski šolski svet v Ljubljani. Denarne svote za ta narodni svet in njegovo delovanje naj se odločijo po odstotkih prebivalstva. Ker je koroških Slovencev tretjina prebivalstva, naj bi koroški deželni zbor tretjino svojega šolskega budgeta odrajtal matici slovenskega šolskega sveta v Ljubljani, kateri s tem vzdržuje šole v slovenskih okrajih koroških. Isto naj se zgodi na Štajarskem in Primorskem.

Razum teh dežel obsega narodni slovenski

šolski svet celo Kranjsko. V skupni šolski svet pa bi kranjski deželni zbor poslal 3, štajarski izmed spodnještajarskih poslancev 2, koroški izmed slovenskih poslancev 1, goriški izmed slovenskih poslancev 1, tržaški in isterski skupaj 1 svetovalec. Potem bi še vlada imenovala nekaj udov, na pr. za vsako deželo enega. Bilo bi potem takem narodnih šolskih svetnikov nekako 12—13; gotovo lep svet: 12 najizvrstnejših šolskih mož. Kako bilo bi lahko vse popolno! Kar bi enemu manjkalo, imel bi drugi, kar bi ta ne vedil, vedil bi drugi, in vendar koliko manj bi stalo, kakor stane dandanašnji. Le poštejte, koliko šolskih svetnikov ima teh pet dežel vkup, in videli bote veliko razliko v plači; v delovanji bi ne bilo nobene — mogoče, da bilo bi delovanje še boljše in nepristraniše. Narodni šolski svet v Ljubljani naj bi nastavljal in odstavljaj učitelje, šolske nadzornike, vredoval in določeval plače itd. Če mogoče, bi se mu dalo še več pravic, kakor jih imajo zdaj deželni šolski sveti. — To doseči je mogoče, pa tudi prizadevanja vredno, kajti s tem bi se odstranil največi del narodnih preprirov in pritožeb! Po tem zgledu se zna osnovati potem tudi nemški, česki, poljski itd. šolski svet. Bi ne bilo mogoče enakega zedinjenja na pravoslovnem polji? Gotovo je mogoče tudi v sodniškem oziru doseči nekako zedinjenje Slovencev in olajšati izvedenje ravnopravnosti, ne da bi se dežele trgale in razkosale. In sicer tako-le: Okrajne sodnije na Koroškem, Štajarskem in Primorskem naj bi se po narodnosti razločile in omejile. Za vse slovenske okrajine na Koroškem se naredi posebna okrožna sodnija, kakor je na pr. v Novem mestu ali v Celju. Ta okrožna sodnija naj pa potem pripade pod ljubljansko višjo sodnijo. Korošci imamo tako višo sodnijo izven dežele, namreč v Gradcu; ali ni vse eno, ako pridemo potem pod Ljubljano, namesto pod Gradec? Nemški Korošci, ki obdržijo zdajno celovško deželno sodnijo, ti pa naj tudi znanprej spadajo pod Gradec! Pod celjsko sodnijo naj spadajo vsi štajarski Slovenci; cela kresijska celjska sodnija pa naj pripade viši sodnji ljubljanski. Za slovenski del goriške dežele, za tržaško okolico in za slovenski del Istre naj se naredi okrožna sodnija v Gorici ali pa v Trstu, ali v obeh mestih ter naj se tudi podredi ljubljanski nadsodnji. Lahki pa naj imajo svojo lastno sodnijo. Na tak način bi bili Slovenci združeni pod eno nadsodnijo, in ker bi v ozemlji te nadsodnije razum male pešice nemških Kočevarjev in celjskih nemškarjev bilo prebivalstvo skoz izključljivo slovensko, se bo tudi lahko zaukazalo slovensko in samo slovensko uradovanje! Nemško uradovanje bo le nekaka izjema (osobito za Kočevarje), slovensko uradovanje pa bo navadno. In ali je to doseči mogoče? Ali se komu ali kateri deželi s tem kaj krivice stori? Ne, nikakor ne. Koliko laglje pa bi bilo potem slovenske sodnike dobivati in ne bilo bi treba se več izgovarjati, kakor se je izgovarjal štajarski ces. namestnik, da za Brežice nima sodnikov, ki bi popolno slovenski umeli. Kaj pomaga, če med seboj javkamo in tožimo? Naši poslanci naj krepko stopijo pred gospode ministre in naj jim razložijo, da in zakaj to terjamo, in da je obstanek in bodočnost našega naroda od teh zahtev odvisna; potem bodo že bolj resno prevdarili naše zadeve in potrebe.

Bog pomozí in sreča junaška! Da ste mi zdravi in ne prepirajte se zavoljo tistih volitev vélikega posestva, tem rajši pokupite tiste stare podrtije, ki se grajščine imenujejo, da bo enkrat nemškutarije na Kranjskem konec!

Iz Celja, 22. oktobra. Vitezki red III. vrste se je véčeraj 21. t. m. slovesno izročil č. g. celjskemu opatu, Ant. Vrečko-tu. Na predvečer — v soboto — napravilo je pred opatijo veteransko društvo serenado: veterani so svetili, a svirala je mestna godba. Enaka bakljada se je potem napravila mestnemu županu dr. Neckermannu, odlikovanemu z naslovom: cesarski svetovalec.

V nedeljo 21. oktobra zbralo se je ob 1/2 12 mestno starešinstvo z nekaterimi drugimi odličnimi gosti v okusno venčani dvorani na magistratu, kamor sta došla ob 3/4 12. ces. kr. okrajni glavar in č. g. opat. Po kratkem nagovoru pripne g. Haas na prsi g. opatu imenovani red; g. odlikovanec se zahvali za to najvikše priznanje njegovih zaslug. G. mestni župan povzame potem besedo, v kateri povdarja, da je g. opat vedno v naprednjašem duhu pospeševal blagor celjskega mesta, si pridobil ljubezen prebivalstva ter mu vošči srečo v imenu celega mesta, za kar se mu g. opat zahvali ter obljubi, kakor do zdaj, tako tudi znanprej ravnati.

Ob eni popoldne se je pričel obed v opatiji, h kateremu so bili povabljeni načelniki vseh celjskih vradov, ravnatelji šol itd. — Ob 1/2 5. uri zvečer so se ubožci celjske fare v opatiji obdarovali. — Med tem, ko „Slovenec“ objavlja to poročilo, pristavlja tudi še svojo željo: Naj bi odlikovani gosp. opat pač nikdar ne pozabil, da ga je rodila slovenska mati, naj bi se spominjal tudi svojih slovenskih rojakov ter povspeševal opravičene težnje svojega ljudstva; takrat se bomo iz srca veselili nad tem odlikovanjem tudi mi, ki smo mu bratje po krvi.

Na Goriškem, 10. okt. („Narodni dom“ ali „šolska matica?“) Našel sem bil zadnjič vendar-le prostor resnici in pravici v Vašem eenjenem listu. Dobro! Mislil sem vže, da pri nas na Slovenskem ne mora resnica na dan: sem pač star pesimist! — Oni dopis moj so nekoč hvalili, a drugod spet ne tako. To mi priča odgovor v 152. listu „Slovenca“. Naj mi bo dovoljeno še jedenkrat resnico zagosti; saj obljubujem, da v zadnje gledé tega. Kakor sem vže dejal zadnjič: spreobrniti ne upam nikogar; le resnico bi rad povedal: povabil bi rad srečnejše svoje sobrate, da bi se v prihodnje — v drugih obzirih — bolj ozirali tudi na druge, ki so Slovenci, pa ne Kranjci! Nu, če bi pa mogel kolo obrniti, toliko bolj; pa dejal sem uže, da sem pesimist!

Govoriti mi je zdaj z g. dopisnikom H. On imenuje moj dopis „žalostni pojav“, ki ga „mora obžalovati“; pravi: da jaz „dolžim narodne voditelje in začetnike tega podjetja“; da je to „nehvaležnost“; da „ima „Naroden dom“ (t. j. njegovo zidanje) občekoristen namen.

1. Žalostni pojav — pravi g. dopisnik, ali imam res sam jaz take misli? Zdi se, ker on rabi jednino. Pa pogledjmo!

„Slov. Narod“ od 31. januarja 1882 dokazuje potrebo, da si ustanovimo „šolsko matico“. „Posnemajmo Čehe!“ nam kliče tú. Isto tako „Slovenec“ od 28. novembra 1882, „Narod“ od 1. februarja 1882: „Pred vsem osnujmo si svojo „šolsko matico“. — „Narod“ od 17. oktobra 1882: „Mi imamo na Koroškem čez

100.000 bratov, koji so germanizaciji izpostavljeni; treba jim bo hitro pomagati.“ „Narod“ od 3. novembra 1882 priporoča spet „šolsko matico“ — in kaže na Čehe. Dalje: „Škoda, katero nam dela nemški „Schulverein“, bo tem večja, čem dalje držimo križem roke!“ Pa ne le opominja, tudi obljubuje „Narod“ pomoč. Dne 29. novembra piše: „Kedar bodemo tú vse pozicije sovražniku vzeli, potem bodemo tudi za Korošce skrbeli . . . .“

Ali sem tedaj res sam, ki hočem „šolsko matico“ namesto „Narodnega doma“?

2. Pa saj gosp. dopisnik H. obljubuje ali sporoča, da se bo to osnovalo itd. Če bi bilo mogoče! Ali Vam nisem zadosti jasno povedal, da sem vnet za „Narodni dom“ sploh, a da zdaj ni še čas za to! Dajte mi poročstvo, da bomo mogli mi bórni Slovenci zidati „Narodne dome“, pa se ob enem vspešno braniti samogoltnih Germanov, in spodbijati njihove namene z enakim orožjem — denar svetá gospodar — onda bom jaz prvi, ki Vam bo slavo pel. Ali je pa to dvoje ob enem mogoče nam malobrojnim in sploh ubožnim Slovincem?

Za „Narodni dom“ hočejo začetniki te ideje menda dobiti blizu 100.000 gl. Dne 5. februarja 1882 se je ustanovilo to društvo „Narodni dom“; začeli so zbirati doneske — in vspeh? V 19 mesecih so menda nabrali kakih 10.000. Recimo, da se bo ravno tako vspešno nabiralo tudi v prihodnje — pa nočem biti prerok, Slovenci se kmalo navdušijo za kako stvar, in nočem zatrdovati, da isto tako se tudi brzo ohladé; ampak le rečem, da mnogokrat ne more stvarinsko pomagati, kakor bi rad; jaz n. pr. štejem sam sebe med poslednje, dasi sem si svest svoje dobre volje.

Tedaj naj bi se isto tako nabiralo in bi se stekali doneski v prid „Narodnega doma“, kakor do zdaj, potem nam bo treba čakati še 14 let. In med tem časom bi morali samo za „Narodni dom“ delati; da bi tudi za „šol. matico“ vspešno delali, to ni mogoče! In koliko se nam lahko pokvari v teh letih? Ali ste brali „Slovenca“ št. 152 (ali ktera, tam blizu bo), ali ste slišali zdihovanje potapljalčoh in v celovski okolici? Ali ste slišali jadikovanje Slovincem v Istriji, kakor ga opisuje „Edinost“ — ali „Slovenec“ št. 155?

3. Ali hočete še dokazov? Poglejmo spet v časnike; n. pr. „Narod“, ki nam je bil véasih „ideal“. Zgoraj sem omenil, kake misli je imel prej o „šol. matici“ in o potrebi iste za slov. dežele. — Pa pozneje? Dne 29. novembra je brati v njem: Nemški „Schulverein“ bode dosegel ravno nasprotno od tega, kar nameráva, (namreč): krepki upor Slovincem proti germanizaciji. Nemški „Schulverein“ dela le eksperimente . . . . Tudi na Koroškem se ogibljejo narodnjaki: Korotan še ni izgubljen! Jaz pa pravim: kader ne bo več Bleiweisa na Kranjskem in Einspielerja na Koroškem, onda čete videti! Res, da tudi on ne more delati „čudežev“ v sedanjih razmerah — pravil mi je to pred letom sam, a stori pač, kar storiti more iskren narodnjak! Pa zopet spominjam na dopise s Koroškega v „Slovenca“ in „Miru“! — Pa odkod „Narodovo“ prelevenje? odkod to njegovo spreobrnenje?

Vém od kod, in lahko bi povedal očitno, naj bi se bil namenil dražiti in zabavljati, a to ni bil in ne bo moj namen, ampak govoriti le resnico. Resnica pa je, in — mislim, da nikdo ne more ugovarjati — da potrebniša je v dandanašnjih razmerah naših slovenska „šolska matica“, kakor „Narodni dom“.

Domače novice.

(Zaplenjen) je bil véerajsnji „Slovenec“ zavoljo dopisa iz Trsta o tržaskih in okoličnih razmerah, ki se nam ni ravno hud zdel; a vidi se, da so nekatere reči prav „nolli me tangere“, to je, za časnikarsko pero nedotakljive. Da svoje bralce za zgubo nekoliko odškodujemo, naredili smo današnjemu listu prilogo.

(Deželni zbor kranjski) je bil v soboto o 1/2 10. uri ponoči končan K večerni seji prišlo je ravno komaj zadostno število poslancev, namreč 19, drugi so bili že odpotovali iz Ljubljane. Dnevni red se je ves rešil. O tem zdaj le to, da statut ljubljanskega mesta ni bil sprejet. V tej seji je dr. Zarnik odložil poslanstvo, toraj bo nova volitev. Ob koncu seje zahvalil se je deželni glavar grof Thurn deželnemu predsedniku za njegovo marljivo in vpljudno sočelovanje, potem zbornici in posebno odsekom, ki so stvarino tako dobro premeto podajali zbornici v obravnavo. — Deželni predsednik baron Winkler povdarjal je posebno to, da ste zdaj narodna in nasprotna stranka složno skupaj delovali in da je to poročstvo za boljšo prihodnost. — Slednjič se je dr. Poklukar v imenu zbornice zahvalil deželnemu glavarju grofu Thurnu, da je umno, mirno in nepristransko vodil zborovanje in seja bila je sklenjena s „slava“ in „hoch“-klici. — Poslušalci so odšli mirni in tihi; vsak si je mislil, kar je hotel.

(Šest sto goldinarjev) se je v deželnem zboru, kakor do sedaj, tudi letos odločilo za nagrado onim učiteljem, ki dokažejo, da vspešno nemški, ki ni zapovedano, podučujejo. Denar se je skozi okno vrgel, kajti vspeh, ki se po deželi v nemščini po takem podučevanju doseže, ni piškavega orha vreden. Ali res naši poslanci tega niso vedeli? Naj bi se bili novci rajši določili v podporo revnih učencev, ki jih je toliko po deželi, da bi se jim bila rajši kupila gorka obutev in obleka za zimo, gotovo, bilo bi véce dobro delo.

(„Laibacherica“) véera j na prvi strani izraža veselja nad tem, da se je deželni zbor kranjski končal tako mirno in da so se tudi njegovi udje nasprotne stranke pokazali tako spravljlive, da vnanjim svojim prijateljem ne bodo všeč. Članek konča s tem, da se „svet vendar-le giblje“ ali „zemlja vrti“, čeravno so se narodni in oni poslanci med seboj dobro sporazumeli.

(Dr. Zarnik) v véerajsnjem „Slov. Narodu“ pojasnuje svojim volilecem svojo odpoved poslanstvu s tem, da je odstopil zato, ker o vprašanji zavoljo 600 gl. za poduk v „drugem“ deželnem jeziku po ljudskih šolah je bil čisto osamljen. Čakal je toraj le toliko, da je bila postava o mitnicah na cestah od Rakeka proti Hrvaškemu in Ribnici, za katero se je po želji svojih volileev potegnil, sprejeta, potem pa je odložil svoj mandat.

(Zasežen) je bil v soboto „Slovenski Narod“ zavoljo nekega dopisa, cikajočega na znane dogodbe v deželnem zboru kranjskem.

(Vstrelil) se je sinoči v šentpeterski kassarni podčastnik Hönigmann, zakaj, se še ne vé. Zadel se je s puško v glavo in bil takoj mrtev.

(Veselica „delavskega podpornega društva“) v spominj 15letnice njegove je bila zeló živahna, vsi prostori čitalnične restavracije prenapolnjeni. Telegramov in pisem došlo je od vseh krajev veliko število. Veselilo pa je po-

sebno vsakega to, da se je še le prav pred kratkem osnovani pevski zbor tega društva tako dobro obnesel, za kar gre nemajhna hvala pevovodji gosp. Justinu. Veselica končala se je v najlepšem redu, kakor je bilo sploh vse židane volje. Čitalničnih prostorov že davno nismo videli tako polnih — vzlasti, ker nekatere vrste ljudje zanemarjajo to gostilnico.

(Zgubljena zlata ura.) „Laibacherica“ poroča, da je pastir v Krmi našel zlato, dragoceno uro, ki jo je moral zgubiti kak hribolazec ali lovec. Ta ura je zdaj pri gosp. Gasparinu, županu v Radvinu pri Bledu na Gorenjskem, kjer jo proti primerni odškodnini dobi tisti, ki jo je zgubil. Dozdaj, čeravno je tega že dolgo, se ni oglasil še nihče zá-njo.

(Učiteljska zborovanja. Konec.) Odborova seja je bila samo jedna 15. jul., v kateri so bile naznanjene društvene spremembe, in določil red občenemu zboru. Predštevni ni mogoče na tanjko določiti, vendar toliko vemo, da bode letos kakih 400 gl. več izplačati vdovam mimo l. l. — Tem več se bode trosilo, tem manj se bode moglo potem obligacij nakupiti, a shajalo se uže bode. — Oglasi se za besedo učitelj P. iz R. ter želi, da bi se privatni dolg brž ko brž iztirjal. Poročevalec odgovarja, da je denar pri društvenih naložen, ki plačujejo obresti po 6 gl., teh eden je zastavil hišo in vrt, a pri drugih dveh tudi se ni zgube bati, ako nista pri ti priči že vplačala, bosta to v kratkem, sicer naj si pa to opombo gg. A. in St. ad notam vzameta. Poročevalec naznani, da bode dnevni red danes zeló obsiren, véce takih stvari, ki imajo priti pred odborove seje, je danes na dnevnem redu, potem pa nekaj prošenj za podporo in posojilo, nadalje pa še dvoje prošenj za pristop k društvu. Zbor želi, naj bi se najprej naznanile prošnje za podporo in pripomoč, da bi se vedelo, kaj se ima razdeliti vsakemu. — Gosp. T. pa posebej želi pojasniti, je-li mogoče iz društvenih pripomočkov dajati izredne podpore. Tajnik to razjasni s tem, da pravi, da se je lani nakupilo iz prebitka obligacij za 1030 gl., nominalne vrednosti 1300 gl., ako se kaj véce potrosi za vdove in sirote ali za izredno podporo, bode se toliko manj nakupilo obligacij, a kakor se sedaj kaže, društvo bode vsigdar lahko spolnovalo glavni namen: podpiranje društvenih vdov in sirot. Po teh opazkah se stvar nadalje obravnava, in sklene se, da se ima dar Njih Veličanstva obrniti za izredne podpore. Tajnik pravi, da hoče prošnje predlagati v tem redu, kakor so se prosilci (prosilke) oglašali.

1. Barbara Štamear, 52 let stara, vdova r. A. Štamearja v Selcah na Gorenjskem, dobi izredne podpore 25 gl. — 2. Janez Zupanec, vpokojeni učitelj, poslednjič v službi pri Novi Štifti na Štajarskem, sedaj organist v Šmartnem pri Gorenjem gradu na Štajarskem, oče mnogobrojne družine, dobi pripomoči za letos 40 gl. — 3. Josefina Jerom, soproga r. učitelja Jeroma, umrl. pri sv. Križu l. 1879, prosi izredne podpore. Vdova ima le po milosti pokojnine na mesec 10 gl. 40 kr., stanuje sedaj v Ljubljani, da lože dečka v šolo pošilja. Privoli se ji izredne podpore 15 gl. z ozirom na dar Njih Veličanstva. — 4. Leopoldu Pegamu, učitelju v Sorici, sedaj imenovanem za Preloko, ki je v silno žalostnih razmerah, kakor kaže zdravniško pričevalo, sklene društvo podariti izvanredno 20 gl. Prošnji vdove Antonije Kuharjeve se ustreže, in prizna se nji pokojnine 100 gl., a 7 otro-

Dalje v prilogi.

kom podpornine po 25 gl. na leto vsled § 11. društ. pravil, ker je rajni Blaž Kuhar letnino redno plačeval. Prvi obrok je s 1. novembrom t. l. V društvo se sprejmeta a) Franjo Jeglič, učitelj na Dovjem na Gorenjskem, prošnja je z zdravniškim spričalom podprta in prosilec je uže plačal vstopnine 27 gl.; b) Leopold Vazlaček, učitelj v Laščah. Prebere se njegovo zdravniško spričalo in po kratkem razgovoru se tudi ta sprejme v vdovsko društvo. Za novega uda sprejme se tudi Avgust Adamič, učitelj pri sv. Petru v Ljubljani. Pristopil je sicer društvu l. 1864, plačal vstopnine 10 gl. in letnine 15 gl., zadnja leta 1868. Sedaj pa želi, da naj bi se mu nekaj letnine vstelo. Prošnji zarad povračila se ne more vstreči, ker je določeno zoper § 5. društvenih pravil, ako se tukaj vstreže jednemu, oglasi se jih takoj še mnogo, ki hočejo pod tem ali onim imenom povračila, a prosilec ni treba prilagati zdravniškega spričala. Na dnevnem redu je še prošnja nadučitelja G. K. iz R. Na to prošnju se društvo ni moglo ozirati, ker je prosilec za 3 leta letnino na dolgu in tudi še nekaj vstopnine, dasiravno je uže l. 1867 pristopil, a dovolil se mu je obrok za vplačevanje. Za pristop k društvu oglasita se še dva navzočih učiteljev, ki se sprejmeta takoj, ko priložita prošnjama zdravniško spričalo. — Za pregledovalce računov se volijo vsklikoma učitelji: Kovšca, Potočnik in Zarnik Martin. Po predlogu učitelja M. Zarnika se voli per acclamationem sedanji predsednik in blagajnik. Ostane tudi sedanji odbor, in namesto umrlega Kuharja stopi v odbor učitelj S. Punčah iz Rudnika. S primernim nagovorom predsednika in slava-klici presvitlemu cesarju se zbor konča in odboru se nalaga izvršitev sklepov. Končajmo pa to poročilo s zastavico. — V Ljubljani je javno poslopje, tam je mnogo sedežev pripravljenih. Ali povabljeni ne morejo priti, in se raznim načinom izgovarjajo, tisti, ki bi potrebovali prostora, ne morejo priti, a tisti, ki niso poklicani, se radi oglašajo. Kaj je to? Vdovsko učiteljsko društvo. Zdravi in čvrsti ne marajo pristopati, bolehniki se ne morejo sprejemati, niti se ne more redna podpora deliti drugim, nego opravičenim. — Učitelji, bodite podobni modremu možu, ki je v lepem vremenu streho popravil in vodo jezil, še preden mu je bregove prestopila.

(Kdor hoče v kratkem času veliko zaslužiti in obogateti), naj ne zamudi lepe prilike, ktera se mu sedaj iz zgolj rodoljubja ponuja. Sreča ga bode ravno tako gotova našla, kakor takrat, kedar mu jo ciganka pové, razloček je le ta, da je ciganka z malim darom zadovoljna, a tukaj se vendar nekaj vložnine zahteva. Le poslušajte in strmite! Kdor plača

150 gld.,	dobiva vsak mesec najmanj	5 gl.
300	" " " "	12 "
500	" " " "	20 "
1000	" " " "	45 "
2000	" " " "	100 "

Kapital ostane, le ako bi kdo zahteval povračilo, izplačajo se mu novi tri dni po odpovedi. Vse drugo pové Altman et comp. Bankgeschäft na Dunaju. Tako tedaj za 150 gld. vložnine se dobi na leto 60 gld. in kapital še ostane. Ali ni res to krasno? Za 1000 gld. vložnine pa 640 gld. — Tako beremo že v drugič v „Oglasniku“ k „Novicam“. Ljudi pred tem nočemo na dolgo svariti, stvar je tako očitna, da se lahko z rokami prime in finale takim borznim igram je ali norišnica ali jet-

nišnica in pa samomor, — a le čudimo se, da take stvari po domačih listih beremo, pa saj vemo; vrednik ni odgovoren za to, kar „Oglasnik“ prinaša, morda pa tudi levica ne ve, kaj desnica piše. V „Laibacherici“, seveda na zadnji strani, stoji še vedno tisto sleparsko priporočilo nekega človečeta, ki se imenuje pl. Orliczy in še prideva naslov c. kr. profesor. No, ta slaven mož, tako smo brali po časopisih, je stal v Berlinu pred sodbo. Tam se je očitno dokazalo, da on ni plemenitega stanu, niti c. kr. profesor, bil je svoje dni pri vojaki, rodom je Čeh; njegove graščine so nekje v „Franc-Josefs Land“. Profesor se pa zato imenuje, ker je bil nekaj časa ljudski učitelj, a zagovarjal se je rekoč, da v Avstriji vsacega ljudskega učitelja imenujejo „profesorja“. Ta velik „dobrotnik“ loteristov je bil kljub njegovim zagovorom obsojen, ali mu še kdo verjame, ne vemo, toliko pa vemo, da njegova ponudba še zmirom onečastuje časnike. Svet je res čuden. Ne govori zastoj sv. pismo: kdor poželi bogastva po vsaki ceni, zabrede v zadrege hudobnega duha. Kdor pa se po časnikih in na tak očividni način dá za nos voditi, smeši se samega sebe. Beremo pa tudi po časnikih naznanila o loterijah, ktere so v Avstriji prepovedane, ali ne bi bilo dobro, da bi slavna hermandad tudi včasih v časnikih po kotih in kotičkih pogledala?

(Naš domoči peš polk Kuhn št. 17) se je vrnil včeraj s svojim štabom iz Hrvaškega v Ljubljano. Na kolodvoru zvečer ga je pričakovala precejšnja množica ljudi ter radostno sprejela vojake.

Razne reči.

— Iz Skofje Loke se nam 22. t. m. piše: Danes zjutraj 20 minut pred štirimi čutil se je v našem mestu precej močen potres, trajajoč kake 3 do 4 sekunde. Sunljej je prihajal, kakor je bilo čutiti, od severo-zahoda.

— Skušnja v vinorejski šoli na Slapu bo dné 27. t. m. ob 9. uri dopoludne.

— Odbor za Miklošičevo slavnost na Dunaji prosi najnujnice vse učence Miklošičeve in slaviste v obče, naj blagovolijo svoje fotografije v vizitni obliki kakor najhitreje poslati pod naslovom: „Akademický spolek, Wien, VIII., Neudeggasse 23,“ ali: „Akademično društvo Slovenija, I., Universität.“

— V preteklem šolskem letu se je v 253 srednjih šolah podučevalo 70.435 učencev in sicer na 166 gimnazijah 53.787, v 87 realkah pa 16.648 učencev. V nemškem učnem jeziku se je podučevalo 62%, v češkem 19%, v poljskem 10%, ostalih 9% pa v laškem, ruteniškem in hrvaškem jeziku.

— Dunajski časnik „Alliance israelite“ (židovska zveza) poroča, da zarad protizidovskega gibanja misli nekoliko judovskih bogatinov dosedanjemu verospoznanju slovo dati ter se pokristjaniti. — Dobro sicer, a nam manjka vere. Bodo li korak storili iz prepričanja ali le politike? Nam hodi na misel tiger in njegove maroge. Naj bi se le motili!

— Za profesorja cerkvenega prava v Pragi je poklican prof. Rudolf pl. Scherer iz Gradca, kterege zarad učenosti vse hvali.

— Nova cerkev na Dunaji se bode kmalo pričela zidati. Že o smrti cesarja Franca I. je družbina sklenila za novo cerkev nabirati ter je tudi mnogo denarjev nabrala, a za zidanje cerkve na Dunaji mnogo premalo. Na obresti naloženo se je pa tako narastlo, da bodo z zidanjem kmalo pričeli.

— † Henrik baron Frankenstein, c. k. kamornik, je na Dunaji v 58. letu svoje starosti umrl. Bil je ranjki brat podpredsednika državnega zbora nemškega cesarstva v Berlinu ter prav veren katoličan. R. i. p.

— Iz Celoveca prinaša „Tribüne“ žalostne podobe, ki naše bolj žalostne razmere in gnjilobo ljudstvenega življenja kažejo. Dvanajstletnih požigalcev in trinajstletnih morilcev, ki s premišljenostjo hudodelstvo doprinesó, in od sodnika vprašani, če jim je kaj žal, pravijo predrzno, da nič, svet vendar ni še velikokrat videl! Požigalec, dva dvanajstletna dečka, zažgala sta v Celovci v šentviškem predmestju nek hlev in obstala, da sta to nalašč storila. Ne s tem zadovoljna, hotela sta tudi še mestno gledišče v Celovci zažgati, kjer so ju pa prijeli. — Ubijalca sta pa po trinajst let stara in sta ubila in oropala tretjega dečka, ki je perilo nesel. Tisto perilo ju je izdalo. Tudi ta dva pravita, da jima ni prav nič žal! Kaj je temu vzrok? Liberalizem in konkubinac. Pod liberalizmom se na Koroškem brezverstvo razume (menda tudi drugod) in ondašnji liberalci pravijo: „čim manj vere, tim bolje se živi!“ Edina vera, ki jo koroški liberalci še imajo, je ta, da se morajo slovenski kraji, čim preje, tim bolje — ponemčiti. Za poduk v krščanskem nauku se živ krst ne briga, in če se, tako se mora krščanski nauk slovenskim otrokom v nemškem jeziku predavati, ki ga toliko razumejo, kakor kmet logaritme. No, nasledki se kažejo, pa se še bodo čedalje bolj. — Druga velika nesreča za deželo je konkubinac, iz kterege neznanu veliko nezakonskih otrok izhaja, ki nikdar očeta ne poznajo. Matere se jih tudi kmalo odkrižati skušajo in jih za pastirje v službo dajo. Oba, pastirček in telček, v nevednosti dorasteta. Iz teleta bo volé, iz pastirja pa hlapec (če ne prej hudodelec), po duhu voletu kolikor toliko soroden, s katerim je na planini zrastel. Izgledov je brez vsega števila mnogo več, kakor po drugih deželah, kjer konkubinac ni navada, ampak izjema, ktera se vsem poštenim studi. Na Koroškem pa je to huda, že stara rana. Ako pojde tako dalje, gorjé Korošcem in koroški deželi!

— Ravnatelj Hagenauer v Lineu, ki je pred nekako dvema mesecema veliko svoto novcev izneveril, je bil na štiri leta hude ječe obsojen. Državni pravdnik je proti premajhni kazni pritožbo vložil, ktero je višja sodnja tudi potrdila in kazen od štirih na sedem let povikšala.

— Učenjak na praški veliki šoli, po svojih učenih protizidovskih spisih celemu svetu dobro znani profesor Rohling stoji v preiskavi pred disciplinarno sodnijo. Židje so ga na to tožili in minister Konrad moral ga je v preiskavo vzeti, baje zaradi tega, ker je nedavno izdal v Paderbornu brošurico, ki je bila tako pikro pisana, da je menda akademično čast žalila. — Spisa nismo čitali, toda gotovo se ne motimo, ako pravimo, da je brošurica le krive nosove žalila, ker jih je dostojno ošeskala, in prizadeti so kopje obrnili in rekli: „Po tej brošuri je žaljena čast akademičnega starešinstva, tedaj z Rohlingom na zatožno klop!“ Izvestno se je nadjati, da se mu ne bo nič žalega zgodilo.

— Zadruga Draždanskih trgovcev s knjigami razstavila bo od 31. oktobra do 12. novembra t. l. v Doublettovi dvorani v Draždanih blizo 800 komadov cerkvenozgodovinskih rokopisov in tiskanih del. Med razpostavljenimi starinami velike vrednosti videlo se bo kakih 50 starih svetih pisem in med temi tudi slavno dvainštiridesetverstično Gutenbergova na pergament tiskano v dveh zvezkih, ki se nad 100.000 mark cenita.

— Angleški beletrist Anthony Trollope je, kakor časopisi poročajo, spisal 43 novel in za nje okroglo svoto 69.000 sterlg. prejel. Za sam rokopis „Can You Forgive Her.“ prejel je 3525 sterlg. honorara (nagrade). Pa naj pri nas kdo poskusi!

— Nesreča in trpljenje na morji. Angleški parnik „Knight of the Bath“ se je 17. junija t. l. ob arabskem nabrežju ponesrečil. Parnik zadel je pri jako viharjem morju ob podmorsko skalo in se hudo poškodoval. Razburjeni valovi branili so mornarjem groblje

zapustiti. Z največjo težavo posrečilo se jim je, da so jedno ladjico v morje spustili, katero je šest mornarjev s tretjim častnikom zasedlo. Komaj je bila ladjica na vodi, vže jo je razburjen val z vso silo ob razdejan parnik treščil, na kar eden mornarjev iz bojzljivosti v vodo poskoči in odmah so ga peneči valovi pogoltnili. Na to so valovje ladjico dalje po morji podili in nihče je ni več videl. Druga v morje spuščena ladjica zdržavala se je z veliko težavo v obližji parnika, raz kterega so silni valovi polagoma šestnajst mornarjev poplavalili, ktere je vse ladjica pobrala in se z njimi nekaj dni na površji vzdržavala. Reveže je vroče tropično solnce pripekalo in so neznanske bolečine prestajali zaradi hude lakote in žeje. Bili so popolnoma brez vsacega živeža. Čez dolgo časa posreči se jim, da so dosegli otok „Kurja-Muria“ in z veseljem vesljali so proti kraju. Žive duše ni bilo na otoku čutiti. Komaj je pa poslednji mož na suho stopil, jih že nad 200 divjakov z groznim krikom izza grmovja obsuje, jih polové in jim obleko raz života potrgajo in so jih tudi že poklati hoteli. Žene teh divjakov prosile so pa za njih življenje in zamoreci so jim ga res velikodušno podarili. Nesrečniki so se nagi, lačni in žejni dalje podali in čez dolgo časa na usmiljene arabske ribiče zadeli, ki so jim prve hrane iz rajža in pečenih rib za hrano podali. Še le čez mnogo tednov dobil jih je drug anglešk parnik, ki jih je vse srečno v Bombaj pripeljal.

— Poljski slikar Matejko — posredovalec pri ženitvi. V nekem poljskem mestu (kje, ni rečeno) živi mlad poljski slikar, ki prav lepo bodočnost obeta, kajti izvanredno je nadarjen. Ta revež si je mislil, da bi bilo dobro vzeti hčerko bogatega trgovca, ki pa ni nič kaj umetnosti, ki se tako slabo „izplačuje“, prijatelj in zaradi tega tudi ni pri volji slikarju svoje hčerke dati. Vse nič ne pomaga! Najeli so konečno poštenjaka, in ta je šel starega „kramarja“ pregovarjat, da je slikar umetnik prve vrste in da ima jako sijajno prihodnost pred seboj. Oče dekletov se nekaj časa premišljuje in pravi: „Dobro, ako me Matejko zagotovi, da bo iz mladenča kaj ob svojem času, potem mu jo dam v božjem imenu, njemu bom verjel.“ Ne dolgo potem dojde od Matejka pismo, katero so odmah trdosrčnemu trgovcu izročili, v katerem se je sledeče spricevalo bralo, če tudi Matejko ni vedel, zakaj ga piše. „Na željo gospoda N. priznavam, da ima mladi J. v resnici talent, kateri ga bo med prve poljske umetnike postavil, ako se bo primerno gojil.“ Stari trgovec je tudi na to še premišljeval, ali bi, ali ne; ker pa dane besede vendar ni hotel prelomiti — se je konečno vendar le mladi slikar po Matejkovem priporočilu s hčerjo trgovca poročil.

— Hud potres je bil na otoku Chios in na poluotoku njemu nasprotnem na kopni zemlji male Azije. Sunki so trajali le kake sekunde, a razdejanje je silno in sega notri do Smirne. Med Vurla in Česma so posute skoraj vse vasi, več ko 20.000 ljudi brez strehe, a 1000 mrtvih ali poškodovanih. Prebivalci mesta Česme so se rešili na barke. Veliko čolnov z ljudmi prenapolnjenih se je potopilo. Na Chiontu nesreča ni tako velika. Povsod pa manjka živeža in potrebuje se nagla pomoč. — Letos potresi grozovito gospodarijo; le malo nazaj pomislimo! Cerkev ne opominja zastoj, prisrčno moliti „šibe potresa“ — reši nas, o Gospod!

— Blizo Aleksandrije se je zopet Kolera prikazala. Do sedaj so štirje ljudje umrli.

Telegrami „Slovenca“.

Temešvar, 22. okt. Grof Štefan Batthyany in dr. Julij Rosenberg sta se v dvoboju streljala danes zjutraj s pištolama; grof Batthyany je bil zadet v čelo in takoj mrtev.

Temešvar, 22. okt. Duelanta Rosenberga so s pričami vred v Szakalhazi prijeli.

Zagreb, 22. okt. Ker se je oseški trgovec Bartolovič branil, pred judovskim sodnikom zavoljo vestnih pomislikov priseci, je sodišče sedmerih odločilo, da se prisega mora storiti brez ozira na vero sodnikovo.

Dunaj, 23. okt. V seji avstrijske delegacije bil je opoldne predložen skupni proračun. Po tem znaša — odštevši zaloge 3 milijone 136.044 — prava čista potrebščina 106 milijonov 997.947 gld., izvanredna 7 milijonov 172.922 gld. Pravi vojni proračun znaša 103 milijone 763.944 gld., izvanredni 8 milijonov 120.672 gld.; zaloge je 254.886 gld. Odštevši čiste carinske pristojbine preseg s 17 milijoni 63.070 gld. je redne skupne potrebščine 89 milijonov 934.877 gld. Od izvanredne vojne potrebščine pride na Bosno 7 milijonov 307.000 gld.

Dunaj, 23. okt. Avstrijska delegacija volila je Czartorijskega s 35 glasovi za predsednika. (17 glasovnic je bilo praznih.)

Eksekutivne dražbe.

26. oktobra. 3. e. džb. pos. Franc Vidigoj iz Velike Pristave, 1627 gl. Postojna. — 3. e. džb. Martin Simončič iz Bostajna. Račje.

27. oktobra. Relicijacija posestva Terezija Dececo iz Vrhpolja, pod občino Leskovec na Dolenjskem. Krško. — 3. e. džb. pos. Matija Šuster iz Studenca, 2162 gld. Kamnik.

Dunajska borza.

22. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 50	kr.
Sreberna „ „ „ „	79 „ 05	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ —	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ —	„
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 50	„
„ „ 4%	86 „ 70	„
„ „ papirna renta 5%	85 „ 45	„
Kreditne akcije 160 gld.	283 „ —	„
Akije anglo-avstr. banke 120 gld.	106 „ —	„
„ avstr.-ogerske banke	839 „ —	„
„ Länderbanke	105 „ 50	„
„ avst.-og. Lloyd v Trstu	633 „ —	„
„ državne železnice	311 „ —	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	224 „ —	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ 10	„
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75	„
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	119 „ 25	„
4% „ „ 1860 500 „	131 „ 75	„
Državne srečke iz l. 1864 100 „	167 „ 25	„
„ „ 1864 50 „	166 „ 75	„
Kreditne srečke 100 „	168 „ 50	„
Ljubljanske srečke 20 „	23 „ —	„
Rudolfove srečke 10 „	19 „ 25	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ —	„
London 119 „ 90	„	„
Srebro — „ —	„	„
Ces. cekini 5 „ 70	„	„
Francoski napoleon. 9 „ 52	„	„
Nemške marke 58 „ 80	„	„

Mladencè

pri 24 letih, zdrav in krepak, teoretično izučen v kupčijskih rečeh, zmožen nemškega jezika v pismu in besedi, slovenskega v besedi, tudi francoskega precej dobro, želi v službo stopiti pri kakšni kupčijski hiši za malo plačilo, in je tudi k vsakemu drugemu delu pripraven. (2)

Natančneje se izve pod naslovom: „P. R. pošta Stari trg pri Poljanah.“

V neki fari blizo Ljubljane želijo po Božiču v službo dobiti (2)

umnega farovškega blapca,

ki bi bil ob enem tudi cerkovnik.

Kaj več pové vredništva „Slovenca“.

Podpisana si dovoljujem prečastiti duhovščini naznaniti, da pod skušenim delovodjo nadalje oskrbujem

pasarstvo in srebernarstvo

po smrti gospoda Mateja Schreinerja in prosim, da se tudi meni na dalje skazuje zaupanje, katero si je moj ranjki soprog pridobil, ker tudi v bodočnosti se boče ravnalo in delalo, kakor dosihmal, pošteno in po nizki ceni. (1)

S spoštovanjem

M. Schreiner-jeva vdova.

V Ljubljani 20. okt. 1883.

Gospodu

Gabrijelu Piccoli,

lekarju

v Ljubljani.

Vaša „Francova esenca“ je edino zdravilo, ki se mojemu želodcu prilaga. Po vsakem zavžitji mi je lažje in bolje.

Kamnje pri Černici 1883.

Josip Sovdat, župnik.

Enajst let že trpim na zabasanji in hemeroidah in ne poznam ga zdravila, da bi mi toliko pomagalo, kakor Vaša „Francova esenca“, za katero se vam najlepše zahvaljujem.

Ivan Zehro, Gorenje Ležeče, Kranjsko.

Prosim, da mi odmah pošljete 100 steklenic Vaše izvrstne „Francove esence“.

Aleksandrija v Egiptu meseca avgusta 1883.

Marija Dolinsh.

Prosim uljudno za 24 steklenice Vaše „Francove esence“, ki je nedvomljivo najboljši pripomoček zoper kašelj, hemeroidje, mrzlico v želodcu in gliste.

Pulj meseca decembra 1882.

Josip vitez Scordili, c. k. policijski komisar.

(2)

Vašo „Francovo esenco“ s sijajnim vspohom rabim. Prosim odmah za 24 steklenice na povzetje.

Trdnjava Ivanič na Hrvaškem meseca avg. 1883.

Josip Marničič, usnjarski mojster.

Francova esenca je pomagala že tisočerm ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi boleznj v želodcu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemeroidje, zlatico itd., ki so vse nevarne, če se v pravem času ne ozdravijo. Steklenica 10 kr.

Najboljši (13)

papir za cigarette

je

LE HOUBLON

(Francoski izdelek.)

Pred ponarejenjem se svari.

Jedino prav je ta papir, ako je na vsakem papirji vtisnjeno ime LE HOUBLON in ima vsak karton spodaj stoječo varstveno marko.

Cawley & Henry
Propriétaires du Brevet

CAWLEY & HENRY, alleinige Fabrikanten, PARIS

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.